

מסורת הש"ס

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

כת.

עין משפט
גר מצוה

א יא מ"י פ"ז מהל' יבוס
הלכה א סג עשין נא
ב קטע פ"ח
ג ב"ב מ"י ע"ט ע"ס
ד ע"כ
ה ג' א מ"י ע"ה ה
ו טו"ש ע"ס ע"כ פ"ח

מוסף רש"י

כיון שעמדה עליו
שעה אחת באיסור.
שפיר ביה שמתי (לסמו)
המגרש את האשה
והחזירה מותרת ליבס
רבי אליעזר אומר, הוי"ל
ועמדה עליו שעה אחת
באיסור גרושת את (לסמו)
(ע"ג). דאמר אפשר
לצמצום. צבורות (ל"ה)
רמל שלם בכה וילה
שני זכרים וילאו את
לשתיים כחמה, ר' יוסי
אומר שניהם לכהן וזכמים
לומרים אחד לו ואחד
לכהן דלי אפשר למצמם
ולמצמם שניהם כחמה, אלף
למד יולד ראשון ופוטרי
האשה והשני חולין,
ומשום דלא ידע הי
מייסיה, הוה מרווייהו
ספק צבורות אחד לכהן
והשני ידע ע"ד שיתחבב
ויחלל ממונו לבעל הבית
(רש"י י"ד וכו' צ"ו שבתות
הייתה אחת מתוך
אסורה על האחד
איסור ערה. כגון ממונו
ואם ממנו, אסור בה
ובותר באחותיה. דליו
אחוט וזוקקה היא, עדוה
ללא קמייה ליה ליבוס
(רש"י י"ב). אחרת, על
ערוה שיהיא יבמתה.
כגון שגילו שמי אחיות
משום אחין, האמת אסורה
לשתי ערוה, כגון שאף
למה או ממונו, או
הולצת או מתייבמת.
אחות הערוה, ללא פגע
בנשואין וזוקקה משום
עדוה ללא וזוקקה היא
(רש"י י"ב וכו' לעיל י"ב).

תום' הר מקבא

מייבס הך דאניו חתן
ורב פפא לא שני
ליה הכי דמשמע ליה
מוקתינן אסור בשתייהן (3)
אסור שנה ומשום הכי
אוקותיה כגון שגפול הך
דאניו חתן ברישא, מיהו
מ"מ אפלו נפל חמות
ברישא אסור בשתייהן
או משום גורה דלמא
נפל הך דאניו חתן
ברישא או משום דגורין
דלמא קרין ומייבס הך
חתן ברישא. וזו אורה
סברת הרב שכתב משנתנו
כפשוטו דרואתו (4) עלה
לרב פפא דאמר ג' כגון
דנפל דאניו חתן ברישא.
דרתנן לר"י אלא לרב
מנ"י יזכיר מתרצא. איכא
מנ"י דלא קשיא מתני'
לרב אלא וישא דקתינן ולא
מתייבמת ולא יספא דקתינן
השני אסור בשתייהן דרב
לא קאמר אלא במתה.
אבל לר"י דאמר אסור
בשניה לא שני ליה בן
מתה ללא מתה. ואפ"ה
מותר בראשונה מפני
שהותרה בשעת נפילה
ומשום הכי אקשין ליה
מתני'. וירידני מסחרבא
דלא קשיא מתני' דרב
לשטמיה דאמר אין זיקה
כדקאמרן לעיל ורב לית
הכי אין זיקה דרבנן הוה
דארוייתא מדקאמרן כל

דבאלו יבמות ליכא שום חששא והא לא חיישינן שאם נמיר כאן לייבס
הראשונה כשכבר חלץ לשניה אחי בעלמא למיעבד איפכא שאינה
חששא גדולה כ"כ שלא יטעו להמיר השניה שלא הותרה מתחלה
נשדל שנתיר הראשונה שהותרה אבל צו ליתלך צפינו מתחלה יש
לגזור כיון שהיא (6) הלכות עמנן יכול
לכא לירי קלקול ומשני ולא מתייבמות
קמי דליכא דין יבוס כלל אפי' קדם
וחלץ כבר לשניה ופריך ולימא ליה
שמה ימות וכו' ועמיה המשנה כמ"ד
אין זיקה לדלידה ודאי אפילו קדם
וחלץ לשניה ליתא למיחש טפי צאלו
יבמות מ"מ אסור לייבס ראשונה
שאם נמיר כאן לייבס אחר חלינה
יצוה בעלמא לייבס ברישא דלא מסקי
אדעתייהו טעמא דלמא אדמייבס
חד מית עדיך שאין זה טעם ידוע
ועוד אר"י דיש לפרש צפינו אחר
ולימא ליה דלמא קדים וחלץ לראשונה
ברישא ואפי' חלץ כבר מעצמו לשניה
אסרינן ראשונה ליבס דלמא אחי
למישרי בעלמא שניה נמי כשקדם
וחלץ לראשונה אבל במיתת שניה
לא שייך לניגור כי האי גוונא ומשני
ולא מתייבמות קמי דליכא דין יבוס
כלל אפילו מתה שניה ופריך ולימא
ליה גוירא שמה ימות ולהכי אסרה
מתני' אפילו מתה שניה דאי שריא
ליבס צפני יבמים אחר מיתת שניה
יצא להמיר צלל מיתה אבל ר' יוחנן
לא איירי אלף ציבס אחד דציבס
אחד לא אחי להמיר צלל מיתה דאם
כן היה מבטל מיד מלוות יבמין אבל
צפני יבמין דלמא מבטל מיד אלף
דגוירא שמה ימות עדיך ויצוה לטעות
ולייבס וחזר בו ר"י מפירוש זה דציבס
א' נמי קמי צמתני ולא מתייבמות
דמשמע דליכא דין יבוס כלל ואפי'
מתה שניה דקמי לקמן ג' אחין צ'
מהן נשואין צ' אחיות ומתו הנשואין
את האחיות ורי' חלו חוללות ולא
מתייבמות: **וְרִימָא** **חַיָּה** **רַמָּא**
מח. (שם) דתני גבי שומרת יבס
שקידש אחיו את אחותה מתה יבמתו
מותר באשמו מתה אשתו אותה יבמה
חוללת ולא מתייבמת ובקונטרס פי'
דהיינו ר"א בפרק צ"ג (לקמן דף קט.
ושם) דמנן המגרש את אשתו והחזירה
מוותר לייבס ור' אלעזר אומר: **לֹא** **סַתֵּם** **לֵין** **כִּרְ** **וְיָוִס** **הַגְּלִילִי**
ל' יוחנן הוא דמסקינן הכי אבל רב קהלא מוקי מתייבמין לשבועת
העדות (שעבודת לב. ע"ג) דכפרו שניהם צבת אחת כר' יוסי הגלילי ור'
יוחנן מסקי התם אפי' תימא רבנן והיינו לטעמיה דהכא וצפ"ק דעירובין
(דף ה: ד"ה י"ד) פירשתי דקיימא לן דבדידי אדם אפשר לנמצא
וצדי שמים נמי משמע לרבא דאית ליה פרק צתרא דצבורות (ע"ג) (דף
ס: ושם) דאפשר לנמצא גבי יבוס צפינן בעשייה וצפ"ק בהמה המקשה
(חולין ע. ע"ג) גבי צעיר אס הלכו בצבירים אחר הרוב דמוקי ליה
דמנה נפשך צפון קבורה דשמה יבא רובו ואין להאריך כי שם
הארכמי: **הִךְ** **דֵין** **דֵין** **חִמּוֹתָי** **בְּרִישָא**. ור"מ מ"מ תקשה לרב דשרי
אפילו שניה וי"ל דרב אית ליה אין זיקה ולא מיתסקר אלף משום
ציטול מלוות יבמין וגורין דלמא מייבס אריך ברישא: **לִרְבִי** **אֵלְעִיזָר**
אֹמַר **בְּ"ש** **אֹמְרִים** **יִקְיָמוּ**. ור"מ וכן טעמא דצ"ש אמת לאשמועינן
דכתי פריך בפרק רבי אליעזר דמילה (שם דף ק"ה). וי"ל דליקטרין
כחא לאפקי מברייתא דאבא שאל דאמר קל היה להם לצה' דבדר זה:
אסור

חוללות לכהלה. משמע כלומר אין כאן תקנה אחרת: ה"ג ולימא
ליה גוירא דלמא קדים וחלץ לראשונה ברישא. אי אמרת להו
חלוזו לשניה יבמות ראשונה גוירא דלמא קדים חד וחלץ לראשונה
ואתי לייבומי אריך שניה דכברי מה איכפת זין וזו אלף דיעבד
שחלץ לשנייה תחלה שריא ליה לאריך
לייבומי קמייתא דמאן דחזו דחלץ
לשניה ברישא וחזר וייבס קמייתא
חסקי אדעתיה ולא אחי למחלץ
לקמייתא ולייבומי שניה: ומשני ולא
מתייבמות קמיני. דאי חלץ לשניה
אין כאן יבוס: ולימא ליה גוירא שמה
ימות ואסור לבעול מלוות יבמין. וה"פ
לימא ליה רבי יוחנן תנא דמתני'
טעמיה לאו משום זיקה קא אסר
ליבס צ' אחיות דס"ל אין זיקה דאי
טעמא משום זיקה מתייבס לשניה
ופקע זיקתה שרי לייבומי ראשונה
כדאמרי אלף אלף טעמא משום
ימות כדאמר בריש פירקין (6) דלמא
אדמייבס חד מית עדיך כו' ומשום
שקול רבנן דין יבוס מלחיות לגמרי
ואפילו חלץ למדא מייסיה דלא צטלי
חו מלוות יבמין כי היכי דלא ירגילו
יבוס צמחיות ואתי לייבומי לכתחלה
קמי חלינה ואדמייבס חד מית עדיך
אבל לגבי מיתה לבעול לאיירי זה
ר' יוחנן ליכא לניגור הכי: ר' אלעזר
היא. צפ"ג צ"ש (לקמן קט.) ואלף דלמרי
כרבנן: **מדסיפא**. דמתני' ר"א דקמי
ר"א אומר צ"ש אומרים יקיימו (כו')
דלמא דלמרי יולאו: ולימא ליה. דלא
ידעני ליה נפול ברישא דלימא ליה
חלון לשניה: צ"ש. דמשום דלא
ידעני הוא הוא אי הוה דיענן מתייבמת
ראשונה: היינו דקמיני כלומר הא
דקמיני ויולאו אמאי: **צעלמא לראשון**
אמרי ליה. אפי' דודאי צאיסורא
אחא לירי דל"ג ראשונה היא מאן
שריא ניהלך הלא אחות זוקקה היא
ומי מאחין חלץ לאחיות לאפקועי
זיקה מינה אלף שניה לימא ל' אחר
שייבס ראשון שניה איצט לחלקו
והוי' זו ראשונה יבמה שהותרה
וגאסרה וחזרה והותרה דהכי אמר
צפ"ג כי'ל (לעיל דה). קדמו וכנסו אין
מוציאין מידם משום דליכא אלף ספק
פגע בנשואין וזוקקה היא נמי לשני
ספק הוא: היינו דקאמר ליה **אחיות**
אינו יודע מי שאלו. ללא מצי' למור'י
כגון חמות או ערוה אחרת: **דנפלה חמותו ברישא**. (6) זו שאסרה
את האחרת נפלה וחלץ דקמיני מעריות נקט
וניחא למינקטיה מילתא דשמיחא ושאר עריות טריחא מילתא
לאשכוחי: **אמאי**. שני אסור צמתינן ליקו חתן של ראשונה וליבס
לשניה דלמא חמותו ואינה אחות זוקקה ומיהו חמותו לגבי
אריך אח יבמה שהותרה צעמא נפילה כו': כגון דנפלה הך
דאינה חמותו ברישא. ואי צמייבס לה האין ברישא פיישא שנייה
שנאסרה משעת נפילתה (6) [הוין] הלכך חו לא מתיבס לה היתר: קל
היה לן לצה'. כלומר צ"ה לקולא אמרי: **ר"ש נאמן**. אליבא
דמאן: **אי**. אחא למימר צית שמאי אומרים יקיימו היינו ר"א:
ואי אצ"ב. קא מסהיד היינו אבא שאלו והא ליכא למימר
דטעמא דנפשיה קאמר ללאו צר פלוגתייהו דבית שמאי וצית
הלל הוא: **סנינא דהא וימנא**. צפרק כי'ל אחותה של ערוה
כשהיא יבמתה או חוללת כו' והיינו נמי אסור צה ומותר באחותיה:
הסם. הוא דליכא אלף חד אמת לקמן וליכא לניגור מידי אבל
הכי דליכא לניגור דלמא אחא שני לייבומי (6) כאחיו וקא פגע
באחות זוקקה דקמי ידידיה הוה רמינן מרווייהו אימא אפילו הא
דנדלל מייבס הא (6) כאחיו איכא הכירא דאחות זוקקה אסורה והאי דייבס הא
אח אימא לא אמת דליכא אלף חד אח אימא לא לייבס דלמא אחי למישרי אחות זוקקה בעלמא:
איכסור

(6) [לעיל י"ג ושי"ג],
(7) לקמן מהל' א' ליה
ע"כ, (8) לעיל י"ג, (9) בפרט
ט. י"ג. [שעבודת לב],
(10) לעיל י"ג, (11) [מספיקא
פ"ה], (12) שפ"ח מהל' ק"ה.
טובה ט"ו. צ"ק ד"ה.
(13) לעיל י"ג, (ט) [לעיל י"ג],
(14) [נדפדפי אחי], (15) וין
שאסרה על האחד נפלה
לכ"ל על שני, (16) [רש"י],
(17) ס"א צמחית, ס"א
צמחית, (18) ל"ה היבמות,
(19) [נ"ש ע"כ וע"ש מ"ס]
שם פ': סוף ד"ה אפ"ה,
(20) [שיך לעיל צמחית כו].

הגרות הב"ח

(א) גבי ר' אליעזר הוא
ל"ל וכן כלל הערות:
(ב) שם צעלמא דאישון
אמרינן ליה מאן שריא לן
אלף שני אמר:

תוספות ישנים

דנפלה הך דלמרי
ממונו ברישא. פ"ה
דלא דוקא נקט חמותו
ה"ה ערוה אחרת. אי
פי' ר' יוסי דנקט
ממונו משום דתמנו
הוה ערוה ראשונה
לגבי כלל דברי מית
דכאסרה ליה ממת
למא דקאמר לקמן (ב)
כ' [ה"ה]
ממונו ואלי:

תום' הר מקבא

הדר אקשינן לר"י מהא
דחנן היתה אחת מתוך
אסורה עליו אסור ערוה
אסור בה ובותר באחותה
והשני [אסור] בשתייהן
ק"ד נדפול חמות ברישא
ואמאי ליקום חתן ולייבס
הך דאניו חתן והתירו
חמות ליבס אריך כיבמה
שהותרה ונאסרה וחזרה
והותרה תחזור להחיות
הראשון אמר רב פפא כגון
שנפל הך דאניו חתן
תחילה כן היא הצעת
הגמרא. וה"ר אלפס חוב
משנשנו בפשוטו. ר"י
דק"ל ברוחה אמר זו
אינה משה וסיפא נמי
דקא' השני אסור ברישא
אוקמה רב פפא אליבא
דק"ל כגון דנפל הך דאניו
חמות תחילה והוא ד"ל לא
כתב דרבי רב פפא חתן
דבר תימה נשוב ונאמר
כי דברי הרב ברורים
ונכוננים וכולה מתני' הלא
היא והא דתנינן הלא
מתייבמת משום גורה
דלמא קדים וחלץ ברישא
הראשונה כדאמרן בהאי
פירקא גבי (הזקת) (6)
יבמין דגורין מיבס והדר
חלץ דלמא חלץ והדר
מייבס הכא נמי לא שני.
וע"כ בדפרק כיצד אמר
אקשי א' משתי אחיות
ואינו ידע איהו חתן
קדי דוקא חלץ והדר
יבומי אבל יבומי והדר
מחלץ לא ולא גורין
דלמא עבדי אה אטו הא
שאני התם דספק הוא
דהא אם קדמו וכנסו
אין מוציאין אותה בית
אבל הכא דודאי אחות
זוקקה הוא גורין הא
אטו הא וצ"ע דל"י
שניין ולא מתייבמות קמי
למימר דליכא דין יבוס
כלל. מיהו ר"י מודה
אפילו נפלה חמות ברישא
ובדין הוא דליקום חתן ולייבס הא
דאניו חתן אלא גורין דלמא
(6) צ"ל כדלמינן סבך פירקא (דף לע' פ"ה) גבי זיקה צ' יבמין. (3) צ"ל מדקמינן אסור בשתייהן משמע דהוא אסור שווה ומשום וכו'. (4) אולי צ"ל ומה דקשה עליה פ"ח דאמר כגון דנפלה וכו'.